

EMF

Europski savez sindikata metalaca

EMF-ova 6. konferencija o politici kolektivnog pregovaranja «Radna mjesta, prava i kolektivno pregovaranje»

Madrid, 17. i 18. studenoga 2009.

REVIDIRANI PRIJEDLOG DEKLARACIJE O GOSPODARSKOJ KRIZI

Nakon godina uspješnog gospodarskog razvoja svjetsko gospodarstvo slabi od trećeg kvartala 2008. godine. Pad u krizu desio se brže i dramatičnije nego se očekivalo, ali nije bio totalno neočekivan. Početak krize bilo je pucanje balona američkog tržišta nekretnina u kasno ljeto 2007. godine. Do kraja godine problemi na tržištu nekretnina prerasli su u veliku gospodarsku krizu. I na kraju s kolapsom banke Lehmann-Brothers, 15. rujna 2008., tinjajuća kriza financijskog tržišta izazvala je svjetski požar. Dugovni proizvodi vezani uz hipotekarna tržišta distribuirani su po čitavom svijetu i sada leže u portfeljima banaka. Od tada se predviđeno održavanje uravnoteženog rizika pretvorilo u krajnje eksplozivnu bombu.

Kriza financijskih sustava suočava se s cikličkom krizom hiperprodukcije i one intenziviraju jedna drugu. U isto vrijeme sve su zemlje pogođene krizom. Ne samo SAD, Velika Britanija i Španjolska gdje je okidač bila kriza na tržištu nekretnina, već je cijela euro zona povučena u gospodarsku krizu. Nove nedavno industrijalizirane zemlje kao Kina još uvijek imaju pozitivnu stopu rasta, ali sada slabije dinamike. Ta polagana stopa rasta ne može zaustaviti ili kompenzirati svjetski gospodarski pad. Na ovaj način trenutno niti jedna regija u svijetu ne može preuzeti ulogu lokomotive. To je fatalna situacija, naročito za zemlje orijentirane na izvoz.

Prognoze za Europsku uniju vrlo su loše. U prvoj polovici 2009. godine države u euro zoni pretrpjele su gori gospodarski pad nego što je to bio slučaj u zadnjem kvartalu 2008. godine. Zadnjih nekoliko mjeseci slobodni pad svjetskog gospodarstva očito je zaustavljen, ali na niskoj razini. Većina gospodarskih instituta za istraživanje smatra da je dosegnuto dno u trećem kvartalu 2009. godine. Mjere monetarne i fiskalne politike usporile su pad, ali neke mjere kao bonusi za kupnju automobila u Njemačkoj došle su svome kraju. To je imalo negativan utjecaj na privatnu potrošnju. Još uvijek postoje rizici na financijskim tržištima koji mogu ponovno negativno utjecati na proizvodnu industriju. Za vrijeme krize mnoge zemlje EU će doživjeti strukturalne promjene što otežava povratak na prijašnju gospodarsku dinamiku. Aktualne prognoze predviđaju pad gospodarskog rasta u EU od 4%. Zbog niske proizvodne aktivnosti i dalje će se pogoršavati nepovoljni uvjeti financiranja i suzdržana očekivanja prodajnih investicija. Prazni inventari će se nadomjestiti, ali na nižoj razini nego što je to bio slučaj prije krize. Stoga smo još daleko od oporavka koji će podupirati sam sebe, a moguće je i dublji pad. Povratak na razinu rasta sa sredine 2008. godine neće biti moguć prije 2013. godine.

Imajući to na umu jasno je da će se povećati stopa nezaposlenosti u EU i ona bi mogla narasti na 9,3% 2009. godine te 10,2% 2010. godine. U isto vrijeme plaće će rasti puno sporije. To bi moglo uzrokovati razarajući pro-ciklički utjecaj na europsko zajedničko tržište.

Svojim planom od 5 točaka za Novi socijalni deal ETUC je iznio političke zahtjeve za uvođenje instrumenata koji će osigurati bolju i efikasniju kontrolu financijskog tržišta. Taj plan također uključuje zahtjeve socijalno-industrijske politike s ciljem savladavanja strukturalnih promjena koje je uzrokovala kriza. Investicije u nove, održive tehnologije, investicije za budućnost i pregovori o industrijskim planovima mogu zaštititi zapošljavanje te osigurati više radnih mjesta i bolja radna mjesta. Ne radi se samo o radnim mjestima već i o industrijskim strukturama u svakoj zemlji koje se moraju sačuvati kako bi osigurali budućnost radnika i gospodarski oporavak. Tvornice koje se danas zatvaraju, sutra neće biti otvorene.

Podržavamo taj plan od pet točaka za Novi socijalni deal. Ali EMF smatra da je u aktualnoj krizi, uz gore spomenute političke instrumente, solidarnost u kolektivnom pregovaranju efikasan instrument za obranu interesa radnika.

Preraspodjela prihoda od kapitala na prihod od plaća je najbolji program gospodarskog oporavka.

Solidarnost u kolektivnom pregovaranju na europskoj razini mora sadržavati slijedeće elemente:

1) Aktivnu politiku plaća s ciljem jakog povećanja realnih plaća i potporu dohodcima

Jako pojačanje plaća i potpora dohotka za sve kategorije radnika u gospodarskoj krizi je apsolutno nužno ne samo iz socijalnih razloga nego i iz gospodarskih razloga. Samo siguran dohodak može stabilizirati unutrašnju potražnju u Europskoj uniji te ukloniti rizik deflacije.

2) Sigurno zapošljavanje

Sindikalni ciljevi su izbjeći zatvaranje tvornica i otpuštanja. Politika radnog vremena je instrument koji može osigurati zapošljavanje u aktualnoj krizi. Taj spektar uključuje fleksibilne instrumente kao što su «banka» odrađenih sati, skraćeno radno vrijeme, nepuno radno vrijeme, privremeno otpuštanje, mjere obrazovanja i osposobljavanja, ali isto tako i skraćivanje standardnog radnog vremena što se dogovara kolektivnim ugovorima. Svi ti sustavi trebaju biti poduprti povlasticama za nezaposlene. Moraju se povećati budžeti za te fleksibilne instrumente kako bi izbjegli dramatično povećanje broja nezaposlenih i socijalnu katastrofu u EU.

3) Jačanje europske koordinacije kolektivnog pregovaranja

U postojećoj gospodarskoj krizi unutar Europske unije možemo primijetiti tendenciju povratka protekcionizma. Takva tendencija ne smije biti primjer za EMF i njegove članice. Kriza će dokazati vrijednost politike kolektivnog pregovaranja kojom koordinira EMF. Koordinacijska politika EMF-a je ustvari još važnija danas nego u prošlosti te se mora biti snažnija. Pod svaku cijenu treba izbjegavati potkopavanje plaća, a EMF ne prihvaća nikakvo smanjenje plaća.

4) Jačanje europske suradnje na razini poduzeća

Utjecaj krize se odmah uočava na razini poduzeća. EMF je osigurao izvrstan okvir i alate za koordinaciju rada sindikata metalaca na europskoj razini. Sve EMF-ove metode koordinacije na europskoj razini moraju se koristiti na optimalan način.

5) Stabilizacija najnižih dohodaka kroz minimalne plaće

U Europi se mora smanjiti nisko budžetni sektor. Jedna mjera za to je uvođenje minimalnih plaća gdje je to primjenjivo i dizanje postojeće minimalne plaće na veću razinu.

6) Povećanje i obrana pokrivenosti plaća kolektivnim ugovorom

Kolektivni ugovori su instrument kojim se efikasno štite i kreiraju radni i životni uvjeti. Pokrivenost kolektivnim ugovorima u većini zemalja zapadne Europe bila je u prošlosti stabilna zahvaljujući sindikalnoj borbi protiv povećanog pritiska poslodavaca i vlada čitave Europe. Pokrivenost kolektivnim ugovorima je u mnogim zemljama pala i sada se nalazi ispod 50% u većini članica EU. To je naročita opasnost uzrokovana sve većim pritiskom koji se u krizi vrši na kolektivno pregovaranje. Obrana i razvoj pokrivenosti kolektivnim pregovaranjem je stoga za EMF aktivnosti koja ima sve veću važnost.